

2005. 2005. december 12., Budapest/Brüsszel - Az EU egy „Nagy Testvér” irányelvet kész elfogadni, hogy minden elektronikus kommunikációt követhessen, figyelmeztet a Zöld Pók Alapítvány és az FFII, és az irányelv elvetését szorgalmazzák.

Képzelden el egy világot, amelyben az Állam minden tevékenységét követi. Egy olyan világot, ahol számítógépek figyelik minden lépését. Egy világot, amelyben a magánélet halott, gépek vadásznak le percek alatt minden másként gondolkodót. Egy világot, melyet nem választott ügynökségek uralnak, kéz a kézben együtt működve a kereskedelmi érdekekkel. Egy világot, ahol az állampolgároknak nincsen joguk, kivéve a fogyasztáshoz való jogot. Tudományos fantasztikum? A Gépek Kora? Nem, ez Európa, amely 2006-ban válik ilyenné - figyelmeztetett Pieter Hintjens, az FFII (Foundation for a Free Information Infrastructure [Alapítvány a Szabad Információs Infrastruktúráért]) elnöke.

Az EU éppen egy olyan irányelvet készül elfogadni, amely minden kommunikációt nyomon követ. Ha ezt a tervezetet megszavazzák, a volt szovjet rendőrállamok elbújhatnak az EU mögött – tette hozzá Somogyi Péter, a Zöld Pók Alapítvány programvezetője.

Ez a törvény szembeszegül az európai polgári szabadság hagyományaival, megsérti az Európai Emberi Jogok Egyezményének 8. bekezdését. Tönkreteszi a kis internetszolgáltatókat és áremelkedéshez vezet. Ahhoz, hogy betartassa, az EU-nak be kell majd zárnia vagy meg kell figyelnie minden internetkávézót, webes email hozzáférést és WiFi hotspotot. Egy ilyen rendszer még önkényesebb lenne, mint Kína. Még az Amerikai Egyesült Államok, szeptember 11-e után sem hozott ilyen elnyomó törvényeket. Az EU-nak nincsen szüksége ilyen törvényre: ez egy rossz törvény, melyet a demokratikus eljárásokra való tekintet nélkül nyomnak keresztül – fejtette ki Fidrich Róbert, a Zöld Pók Alapítvány elnöke.

Erik Josefsson, az FFII-től azt mondja, hogy olyan korszakba léptünk, amelyet a 'nincsen időnk erre' törvényhozás jellemez. A Bizottság kibővített illetékessége mellett a fegyver nélküli és legyengített Parlamentnek esélye sincsen, hogy rendesen végezze a dolgát. Az irányelvvel nagyon könnyű visszaélni.

A Nagy Testvér „Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv” arra kötelezi az internet és telefonszolgáltatókat, hogy őrizték meg a „kommunikációs forgalom adatait” jó pár évig. Ez a rengeteg mennyiségű személyes adat nagyon könnyen kiszivárog, ellophatják és visszaélhetnek velük. Azok, akik erőltetik a Nagy Testvér törvényt azt állítják, hogy megelőzhető vele a terrorizmus. A Zöld Pók Alapítvány és az FFII nem fogadják el ezt a leegyszerűsítő érvelést. A bűnözők a direktíva intézkedéseit könnyedén megkerülik. A jelek alapján a valódi célpontok az egyszerű állampolgárok, akik végzik a napi munkájukat.

A napokban fognak szavazni Strasbourgban az Európai Parlamenti képviselők. A Zöld Pók Alapítvány és az FFII felhívja a figyelmet a 47. és a 93. számú módosító javaslatok fontosságára, és arra kéri a képviselőket, hogy mindenképpen szavazzák ezeket meg.

A két javaslat támogatásával a képviselőknek lehetőségük nyílik a rendes demokratikus folyamatok visszaállítására, és hitelt ad számukra, mint az egyedüli, EU állampolgárok által választott képviselő testület. A 47. számú javaslat az irányelv elvetését szorgalmazza. A 93. számú javaslat azt teszi lehetővé, hogy az irányelv második olvasatra kerüljön. Amennyiben egyik módosító javaslatot sem szavazzák meg a képviselők, egy új korszakba lépünk, amikor a törvényhozás átkerül egy nem választott,

felelősségre vonhatatlan és önkényes bürokrácia kezébe.

A szavazást szerdán, 2005. december 14-én fogják megtartani.

Háttér

Az alábbi pontokban összegezhetőek a két szervezet aggodalmai:

Az Európai Adatvédelmi Biztos kijelentette, hogy az irányelvre nincs szükség, ráadásul nem tartja tiszteletben az emberi jogokat.

Az irányelvet egyetlen olvasatban akarják keresztülvinni a Parlamenten, elegendő biztosítékok nélkül.

A bűnözők könnyedén megkerülhetik a felvetett intézkedéseket egyszerűen kártyás telefonokat, internetkávézókat vagy ingyenesen használható email címeket használva.

A távközlési ipar és a civil szervezetek komoly aggályait alig hallgatták meg a szöveg előkészítésekor

A felvetett intézkedések arról tesznek tanúbizonyságot, hogy nem kellően ismeretesek az Internet technológiák.

Háttéralkuk születtek a valódi demokratikus folyamatok megelőzésére.

A felelős Európai Parlamenti Bizottság, a LIBE nagyon sok fenntartást fogalmazott meg az irányelvvel kapcsolatban.

Ez az irányelv megkísérli megelőzni a nemzeti parlamentek vitáit, amelyek még nem fejeződtek be, illetve egyes esetekben még el sem kezdődtek, mint pl. Magyarországon.

*** * ***

A javaslatok további elemzése a <http://www.ffii.org/votinglist> címen található.

Az FFII-nak sok tapasztalata gyűlt össze az Európai döntéshozatali eljárásról. Ebben a megvilágításban közelítjük meg az adatmegőrzési irányelvet, és azt az eljárást, ahogyan keresztülnyomják a Parlamenten. Sajnálatos módon könnyű párhuzamot vonni a szoftverszabaddalmi irányelvvel. Sőt, ebben az esetben a helyzet rosszabb, mert a Bizottság és a Tanács egyetlen [Parlamenti] olvasatért küzdenek, kevesebb mint 3 hónappal az eredeti Bizottsági javaslattevés után.

Megmagyarázhatatlan, hogy az Európai intézményeknek, különös tekintettel az Európai Parlamentre hogyan lehetne lehetőségük arra, hogy rendesen felmérjék ennek az irányelvnek a hatásait, együttműködve több emberi és digitális jogi szervezettel.

Egy sor kérdést vetünk fel a továbbiakban, amelyek tisztán bemutatják, hogy ez az irányelv semmilyen módon sem kész arra, hogy elfogadják.

Tanulmányi következtetésről félretájékoztatás

„Wie wat bewaart heeft wat”, vagy „He who retains something has something”, azaz „akinek nincs mit rejtegetnie, annak nem kell félnie”. Ez a címe annak a tanulmánynak, amelyet a holland Erasmus Egyetem készített az adatmegőrzés hasznosságáról, mint a törvény betartatását segítő eszközzel (az első, és legjobb tudomásunk szerint az egyetlen nyilvános európai felmérés a maga nemében). Ahogyan az EDRI megjegyezte, a Bizottság azon feltételezése (4. oldal), amely igazolja „a forgalmi adat fontosságát mindennemű nyomozásban” nem állta meg a helyét a holland parlamentben [Magyarországon erről szó sem esik]. Még a szerzők sem tudják igazolni ezeknek az adatoknak a hasznosságát mint közvetett vagy közvetlen bizonyíték, és nem tudják

mennyire jellemzőek az alapul vett jogi esetek.

A szoftverszabadalmi irányelv esetében a Bizottság hasonlóan alaptalan következtetéseket vont le egy „hatástanulmány”-ból, amely abból állt, hogy angol székhelyű kis- és középvállalkozásokat kérdeztek a szoftverszabadalmi igényükről. Mind a 11 válaszadó azt válaszolta, hogy nem érdekli őket a szoftverszabadalom, és nincsen rá szükségük. Ebből a 11 válaszból a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy az Európai kis- és középvállalkozásokat jobban kell tájékoztatni a szoftverszabadalmak által nyújtott előnyökről.

A nemzeti parlamentek nem értenek egyet

A holland szenátus Jogi és Belügyi Bizottsága jelenleg ellenkezik a holland igazságügyi miniszterrel, Donnerrel, a Tanács keretjavaslatával és a Bizottság által javasolt irányelvvel kapcsolatban. A 2005. november 1-én kelt, miniszternek címzett levelében erősen kifogásolta a különböző javaslatokat, az alátámasztó bizonyítékok hiányát, és felhívta a figyelmet a különböző módokra, hogy hogyan lehet megkerülni az adatgyűjtést (így teljes mértékben hasznavehetetlenné téve a szemükben).

Továbbá erőteljesen támadta a KPMG jelentés végkövetkeztetéseit, amelyet a Bizottság idézett. Donner miniszter 2005. november 28-i válasza egyáltalán nem meggyőző, ahogyan a Bizottság ismét megtagadta a javaslatának az elfogadását 2005 November 29-én. Még várat magára az, hogy hogyan fog viselkedni a holland kormány a Tanácsban, ismervén a korábbi hírhedt magatartását a szoftverszabadalmi esetében.

A felelős EU tanácsadói testület nem ért egyet

Az Európai Adatvédelmi Biztos többek között megjegyzi a véleményében, hogy „Az EDPS felismeri a körülményekben bekövetkezett változásokat, de még nincsen meggyőződve arról, hogy a forgalmi és helyrajzi adatok megőrzése szükségesek a törvények betartatásához, ahogyan azt a javaslat állítja”. Idézi a tanulmányok hiányát, amelyek megmutatnák, hogy szükség van az adatok megőrzésére, és aggodalmát fejezi ki az Európai Emberi Jogok Chartájával kapcsolatban.

Hasonlóan a Gazdasági és Szociális Bizottság is erősen kifogásolta a Bizottság szoftverszabadalmi javaslatát, mert hiányoztak a hatástanulmányok, és mert nem volt kimutatható a szoftverszabadalmak szükségessége.

Nincsen egyezség

A javaslat 10-ik oldalán, a Bizottság azt írja, hogy „Noha a nyilvános tanácskozás és vita az ügyben széleskörű volt, ideértve az Európai Parlamenttel való tanácskozást, semmilyen közös megoldás nem született”.

A Bizottság erre adott válasza láthatólag az, hogy ír egy szöveget, amelyet megkísérel keresztülnyomni az egész törvényhozási eljárás három hónap alatt. Az „egyezség” ilyen módon való kieroszakolása, amely nem ad időt a vélemények kialakítására az említett szöveg kapcsán, a megcsúfolása annak a demokratikus eljárásnak, amely elvileg az EU kormányzásának a módja lenne.

A szoftverszabadalmi irányelv sem támaszkodott egyetlen konszenzusra, csupán a nagy befolyással bíró, kis érdekcsoport óhajaira.

Az Európai Parlamentnek komoly aggályai vannak

A javított 18-ik bekezdése az EP LIBE jelentésének (a LIBE az Állampolgári Jogok, Bel- és Igazságügyekért felelős Európai Parlamenti Bizottság) azt írja*, hogy:

„it is unclear whether this Directive does not go beyond what is necessary and

proportionate in order to achieve those objectives, as also pointed out by the European Data Protection Supervisor.”

„nem világos, hogy ez az irányelv nem megy túl azon, ami szükséges és arányos a célok eléréséhez, ahogyan arra az Európai Adatvédelmi Biztos is felhívta a figyelmet.”

A 19. bekezdés szerint:

„This Directive could better respect the fundamental rights and the principles recognised, in particular, by the Charter of Fundamental Rights of the European Union”

„Ez az irányelv jobban tiszteletbe tarthatná azokat az alapvető jogokat és elveket, kiváltképpen azokat, amelyeket az Alapvető Jogok Chartája is elismer”

Tehát van egy Parlamenti bizottságunk, amely egy olyan irányelvet javasol, amely önmagáról kimondja, hogy igencsak jó eséllyel túlmegy a szükséges és arányos intézkedések határán, és amely szintén kimondja, hogy jobban is illeszkedhetne az Alapvető Jogok Chartájához. Már ez önmagában azt mutatja, hogy ez a papír nem érett meg a pecsétre.

A szoftverszabadalmi direktíva kapcsán a Bizottság és a Tanács kísérlete során, mint ismeretes, nem válaszolt az Európai Parlament által felvetett kérdésekre: ez volt az EU történetében a legelső, második olvasatbeli visszautasítás.

Tagállamok fenntartásai

Van egy elég meggyőző lista a tagállamok fenntartásairól, amelyet a Tanács elnökségének a „kompromisszumos javaslat”-ához csatoltak. Ez nagyjában hasonlít a szoftverszabadalmi irányelvre, amelyet a Tanács elfogadott első olvasatban, Belgium, Ciprus, Dánia, Franciaország, Magyarország, Latvia, Hollandia és Lengyelország fenntartásai ellenére.

Végkövetkeztetés

Sajnálatos módon a Tanács és a Bizottság nem adták fel azt a stratégiájukat, hogy bármit keresztülnyomjanak a Parlamenten, amit csak szeretnének. Független tanulmányokat félreértelmeznek. A Parlamentet arra bíztatják, hogy ne legyenek tekintettel másra, csak egy ködös felsőbbrendű célra: a Lisszaboni egyezmény a szoftverszabadalmak kapcsán, a terrorizmus elleni harc az adatmegőrzés esetében. Az érintett feleknek nem adnak esélyt a felszólalásra, vagy egészen egyszerűen mellőzik őket.

Mielőtt a Bizottság átvette volna a kezdeményezést, a Tanács már készen állt hasonló intézkedések bevezetésére a Tanácsi döntéshozatal keretein belül. Ezen eszköz alkalmazásakor a Tanács nem köteles kikérni az Európai Adatvédelmi Biztos véleményét, és elgondolkodtató, hogy miért nem így cselekedtek. Ha van az EDPS-nek hivatalbeli ügye, akkor ez az. De ez megegyezik a Tanács korábbi viselkedésével, miszerint elhivatottak a törvényhozási virsligyrá sima működtetése mellett. Úgy tűnik, hogy az a mottójuk, hogy 'Jobb egy rossz törvény, mint a semmilyen'.

Ami súlyosbítja a dolgot, hogy ez nem egy elszigetelt eset. Hasonló időbeli nyomást tapasztalhatunk az IPRED2 irányelv kapcsán, és hasonló megvetését az érintetteknek és különböző képviselőinek. És mindkét esetben a terrorizmus hivatott arra, hogy lenyelessen a Parlamenttel mindent, amit a Bizottság és a Tanács hozzájuk vág.

Soha eddig nem volt ennyire szükségünk arra, hogy olyan Parlamentünk legyen,

amelyik egy tiszta „NEM”-et tud mondani a megkülönböztetés nélküli törvényhozási nyomás áradatának, amelyet a Bizottság és a Tanács gyakorol. Jó direktívákra van szükségünk, és egy jó direktíva azt jelenti, hogy rendesen átlátható módon készül (és látszik a kapcsolat az összes „terrorizmus” ihlette irányelvek között, amelyeket a különböző parlamenti albizottságokra zúdítanak), komoly hatástanulmányok készülnek, időt szánnak a civil társadalom és az ipar aggályainak megismerésére, és különösen tekintetbe veszik azt, hogy a Parlamentnek is idő kell a véleményének a kialakításához.

Háttérinformáció

Statewatch

FFII Position

Analysis of amendments by FFII, EDRI and Privacy International (work-in-progress)

Open Letter to All Members of European Union

News, position papers on and analysis of the directive

Procedural overview of the directive

European Data Protection Supervisor's Opinion

LIBE's report

Rapporteur Alexander Nuno Alvaro's critics

Council Proposal

EU introducing "Big Brother" law

EU law-making process cracking under pressure